

PROSVETA

LIBRARY JUN 6 1929

GLASILNIK SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uradniški in upravljalski
prostori:
2427 E. Lawndale Ave.
Officer of Publication:
2427 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

ETO—YEAR XXII.

Cena Niha

je 25.00

Slovenski in nemški dnevnik January 26, 1918, at the post-office
in Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 1. junija (June 1), 1929.

Subscription \$5.00

Yearly

STEV.—NUMBER 128

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Deveta redna konvencija S. N. P. J.

Zapisnik osemnajste konvenčne seje

(Nadzorovanje.)

Cainkar: Ker sem v tem spisu precej prizadet, moram posniti. V prvi vrsti se lepo zahvalim temu odboru, ki je tako dobro in natančno preiskal to afero. Zdi se mi, da vaš zapisnik ni povsem točen, ker se tu prikazuje reči v popolnoma drugi luči kot pa v resnici so. Kobal je dober v angleščini in slovenščini, in ker je imel med počitnicami čas za iti na pot, smo sklenili, da se ga za enkrat pošlje na agitacijo in sproščno turnejo in kampanjo SNPJ. Takrat seveda nismo vedeli, če bo dober ali slab agitator. Uspeha sicer ni bilo, pa ni tega Kobal kriv, niti mi, ampak poletni čas, ker se takrat res le s težavo dobi ljudi na shode. On ni moj sorodnik. Prišel je sem v Ameriko na moje ime. Med nami ni večje, niti manjšega prijateljstva kot z vsakim drugim. Res je, da je bil v Washingtonu in Philadelphia, in da tam ni imel shodov. Aranžiral sem za njega predavanje v New Yorku, in imel je shod tam. Ko je potem predložil račune, jih nisem podobril, ker pri nas predsedniki nima z navadnimi računi niti opraviti. Opomnil sem Kobala tistočasno, da takri računi niso povsem jasni. Kobal je rekel, da to kar je prejel od jednote, ni bilo dovolj za stroške, in da je še svojega porabil \$150. Račun je bil torej izplačan, in nadzorni odbor je vse pregledal. Preračunal so pa so pronašli, da komaj pride \$6 dnevo za Kobalov čas na tem potovanju. Nači je še z tem kakor poče, izjaviti moram, da jaz nisem kriv teh implikacij.

Novak: Ako bi hotela zbornica to zadevo podrobno reševali, bi jo ne bi bilo treba dati na odbor. Tako pa ker je stvar odbor pregledal, ter o računu podrobno poročal, je pa stvar še bolj razjasnjena. Ta račun, ker je tako jasno spisan, podaja natančno, kakšne stroške ima človek ko potuje. Meni se ne zdi ta račun pretiran, zato sem z drugimi vred smatral, naj se izplača. Meni se zdi ta račun pravilen in nepretiran. Kobala smo poslali na agitacijo z dobrim namenom, in stroške smo mu morali plačati. Bili smo tu v uradu vsi za to, da se mu plača, zdraj pa zreja, da ne mara, nihče nobene odgovornosti prevzeti. In če je tako, pa naložite meni to butaro, ker sem že navajen takih reči.

Gradišek: Vsi gl. odborniki smo se strinjali, da Kobal gre na pot. Ako bi bil šel kdo drugi, bi ne bilo nič boljše. Zakaj pa ne gredo drugi, ki zdaj kritizirajo? Zaitz pravi, kaj bi se dalo narediti. Prej smo bili vti za to, da naj gre, zdaj pa ko je skupina kritizirana, bi pa kmalu nobenega ne bilo, da bi priznal, da je sotru.

Vogrich: Jaz pa rajši sam trpm, kot pa da bi mi kdo očital. Mnogo računov dobimo od zunaj, pa jih izplačamo. Po ceni živite, pravijo, ko pa je račun predložen, se pa mora plačati, kolikor je stroškov. Ko je bil predložen ta račun, ni bilo nobenih posebnih kritik. To se mi je zdele prav. Ko se je šlo za denar vložiti na Zadružno banko, sem se uprl, pa so mi grozili z izredno sejo in rekli so mi, da se me še odpokliče. Br. Novak je prav povedal (proti Potokarju): "Več, Martin, časi se današnji zelo spreminjam. Včasih smo vse take račune sami iz žepa plačevali. Zdaj pa so prišli mlajši od tam, in tukajšnji so se začeli zanimati. In to naredi spremembo. Raditega, ker ima jednota zdaj sredstva, in pa malo drugačne ljudi, pa si privoščijo plačo — dasi bo res to majhna plača v primeru, kot se plačuje tako dela drugod. Meni se ne zdi ta Kobalov račun tako pretiran. Seveda, malo preveč natančno je spisan, ker je označil vse podrobnosti v računu. Ne smemo biti tako natančni v malih rečeh. Za čas in dolgo potovanje Kobala ni velik račun. Da pa ni bilo posebnega uspeha s predavanji, ni njegova kriva.

Zavgrinik: Račun se meni ne zdi velik, ampak malo nerodno nastavljen, ker so vse male reči posebej označene. Jaz navadno tudi vse natančno beležim, posebno kar se tiče organizacije; morada se je od mene navadil. Sploh pa ta odbor ni sodišče, ampak preiskovalcev, in na podlagi poročila tega odbora bo konvencija sodila.

Godina: Jaz sem tudi glasoval, naj gre Kobal na to turnejo, ker sem pač misil, da bodo iz tega prišli boljši uspehi za organizacijo.

Zaitz: Na osmi konvenciji v Waukeganu je bila tozadovna rezolucija poročana, ki je določala, da bi se vpeljalo sistem potovanjnih organizatorjev ali predavateljev. In če se je že katerega poslalo, naj bi bil šel v jeseni, ne pa v sredi poletja, ko je težko dobiti ljudi na shode. Poleg tega imamo dosti drugih moči med mladino, ki so bolj sposobni delovati med načo mladino v organizatoričem in izobraževalnem smislu. Radi tega smo mi upravni odsrek kritizirali. Ta se je sam ponudil za službo med počitnicami, in zdaj se dela tukaj vti, da je prejel le šest dolarjev na dan, ko je bil na potovanju. Iz poročila in računa se vidi npr. take le podrobne reči: Na pikniku ali veselicu kupi pijačo in posreže drugim, seveda na njegov kredit, zaračuna pa SNPJ; kupi otrokom sladoleda, in tudi da v račun; podari otrokom denar, in zaračuna jednoti; daje razne tipe strežnikom, ter si privošči snaženje oblik — vse na račun jednote. Kadarkem na pot za jednoto jaz, vse take reči plačam iz svojega žepa; tako se pri nas v splošnem dela. Seveda, če "potrata," pravijo, da si fest fant, zato bi se taki stroški ne smeli zaračunati jednoti. Naši ljudje so gostoljubni, pa dostikrat ponudijo posrežbo zaston, za kar ni več kot prav, da se kaj podari otrokom; ampak take reči se ne sme zaračunati posebej. Na seji sem izjavil, da jaz se ne domislijuje, da bo napravil kakšne posebne uspehe. Jaz sem tukaj dvajset let, pa vsem, da niti tradicij naše jednote ni zastopal. Ko je bil izplačan ta račun, sem jaz poslal kopijo istega vsem gl. odbornikom, toda nihče se ni zmenil. Poleg tega smo imeli tu v gl. uradu odbornika, ki si je prvočil v računu \$20 posebej poleg svoje plače, ko je bil poslan v Pittsburgh. V osnutku pravil so hoteli popraviti tako, da bi nadzorni odbor imel še manj moč kot jo ima dozdaj; toda jaz želim, da se v bodoče da več moči nadzornemu odboru. Pa pravijo, da Kobal piše za list. Saj Molek tudi, jaz in drugi tudi, pa naj bi se še nam kaj plačalo. Kobal je sicer dober fant, in jaz mu ne zanikam, da je dobil to službo; ne strinjam se pa z njegovimi računi in dvomim, da je bil koristen za jednoto s svojimi predavanji po deželi in smatram, da kar imamo uspehov na tem polju, jih je mladinsam udejstvila in izvojevala.

Medvešek: Se strinjam z Zaitzom, ki je govoril v imenu nadzornega odbora.

(Dolje na 2. strani.)

Vesti z vzhodnega industrijskega polja

Zborovanje neprednih delavskih voditeljev in učiteljev v New Yorku. — Levičarska konferenca odložena. — Umor Sacco in Vanzettija še strasti na sodišču. — Grožnja za izpor stavbinih delavcev v New Yorku in drugo.

New York, N. Y. — Približno okoli dve sto delavskih voditeljev in učiteljev se je zbralo v New Yorku in ustavilo Konferenco za napredno delavsko akcijo.

To dejstvo pokazuje, da so konservativni in nazadnjaški voditelji delavstva izvršili le udarec po vodi, ko so izrekli svoj anatemna nad Brookwoodovim delavskim učiliščem. Med temi delavskimi voditelji in učitelji je veliko članov ameriških delavskih stroškovnih organizacij, ki so združene z Ameriško delavsko federacijo. To dejstvo z novim potrdi, da učinkujeta v vsaki organizaciji dve sili: reakcijska in napredna.

Konferenca, ki jo je sklical Strokovna unija izobraževalna liga za združenje vseh levicarskih unij v eno centralno, je bila odložena. Cilj te konference je bil združiti vse unije — Natl. Miners Union, Natl. Textile Workers Union, Needie Trades Workers Industrial Union in druge skupine, ki so jih ustavili komunisti, v narodni celoti. Kdaj se to zgodi, zdaj se ni napovedano. Ta skupina bo pod komando tretje internacionale.

V Centerovi pravdi zaradi kriminalnega žaljenja ne bo dovoljeno porotnikom uvaževati, ako je bil bivši governer Fuller moralno odgovoren za umor Sacco in Vanzettija. Sodnik Raymond je tako prvi dan obravnavo odločil, da je taka evidenca irelevantna. Kljub temu je bila predložena, ko porotnik niso bili navzoči in se bo porabila v prizivu, ako bo Harry Carter obsojen, ker je nosil plakat, na katerem je bilo čitati: Fuller — morilec Sacco in Vanzettija.

Minili sta skoraj dve leti, od kar sta Sacco in Vanzetti umrli v električnem stolu, toda pri bivšem governerju Fullerju se vzdržava še vedno straža pri njegovem bostonškem domu. Straža je podneva in ponoči. Policijska straža pred palačo na Commonwealth avenuji ostane za nedolžen čas.

TEŽKE KAZNI ZA STAVKU JOČE KAFETERIJSKE DELAVCE.

Dobili so po šest mesecov zapora za kršenje sodnijske prevedenosti.

New York, N. Y. — Dva stavkarja, ki sta prelomila sodnijsko prevedenost, ki jo je izdal sodnik na zahtevo lastnikov kafeterij, sta bila vsak obsojena na šest mesecov zapora.

Hymen Bushel, odvetnik lastnikov kafeterij, si je prizadjal veliko, da stavkarje prejmeva visoko kazen. O nekem stavkarju je reklo, da je profesionalen rdečkar, ki nima spoštovanja do zakonov. In od sodnika je prišel odmet, da bi se moral stavkarja deportirati.

V teku dvema mesecema stavke je bilo arrestriranih 1,300 stavkarjev.

NOVA PODROBNA NA PREIZKUŠ- NJI V MASS.

Sodiščni odlok bo važen za delavstvo, ker bo precedent za bodočnost.

Boston, Mass. — Na massachusettskih sodiščih se zdaj vrši preizkušnja, da se industrijski gošči odločajo posade na napačno v klubu za sodnijske prevedenosti.

Stvar se je tako razvila. F. W. Mansfield, bostonški delavski odvetnik, se je potrudil, da je prisla v pravila organizacije Union of Steam Operating Engineers in Shoe Workers Protective Union in druge skupine, ki so združene z Ameriško delavsko federacijo. To dejstvo z novim potrdi, da učinkujeta v vsaki organizaciji dve sili: reakcijska in napredna.

Stvar se je tako razvila. F. W. Mansfield, bostonški delavski odvetnik, se je potrudil, da je prisla v pravila organizacije Union of Steam Operating Engineers in Shoe Workers Protective Union in druge skupine, ki so združene z Ameriško delavsko federacijo. To dejstvo z novim potrdi, da učinkujeta v vsaki organizaciji dve sili: reakcijska in napredna.

Ako bo svetost pogodbe, ki je bila tolkokrat naglašena, kadar je šlo proti delavcem, tudi zdaj držala, je seveda odviano z najvišjega massachusettskega sodišča. Pred tem sodiščem je zadeva New England Wood Heel kompanije vsi delavski organizacije na podpis pogodbe politega kužka ali individualne pogodbe s podjetnikom. Ravnatelj, ki je bil sodeloval, je bil sodeloval, da ne podpiše na podlagi splošne in enake vsebine pravice — so naravnost poplavile volitvijo.

Ta beseda je govoril Račić s tako dramatično emfazo, da so se mnogi poslušalci začeli jokati. Tekom decembra je bilo zaslišanih 15 prti, ki so vedenoma izpovedale, da je Račić strejjal na Hrvate. Nekaj prti je povedalo, da so ubiti hrvaški poslanci in imeli revolverje v žepih kolikor je bilo pričani znano. Sodoboznec Dragutin Popović se izgovarja, da ni bil v nobeni zvezi z Račičem.

Dne 31. decembra leta 1928 je potekla pogodba med delavsko organizacijo in to kompanijo. Organizacija je predložila svojo novo mezdno leštvico. Kompanija je izplačala zaslužek svojim delavcem in naznala, da bo odslej naprej obravnavala svojo tovarno kot odprt delavnički. Organizacija je obnovila svoje zahteve in naznala, da prične stavka dne 4. januarja, ako družba ne prizna zahtev.

Kompanija, pravzaprav vodstvo tovarne, ni dobito tolko stavkovkev, da bi lahko obravnavalo tovarno, pa se je obrnilo do nekaterih članov delavskih organizacij, ki niso plačali svojih mesečnih doneskov. Ko je bil zaslišan ravnatelj tovarne, je kot priča na sodišču izpovedal, da mu je bilo znano, kaj pravijo pravila organizacije, ampak je vseeno šel k trem delavcem, ki so bili član organizacije in jih pregovorili, da so sprejeti delavnički.

Ko je pletkanje tovarne postal tako učinkovito, da kompanija ni mogla obravnavati tovarne, se je kompanija hitro zatekla na sodišču in izposovala sodnijsko prevedenost. Bil je sodnik Alonso, ki je na glasu kot delavski neprijatelj, ki je izdal sodnijsko prevedenost. Untja se je tako odločila vložiti priziv na višjo instanco, kajti jasno je bilo, da so delavci, ki so se zavezali s svojim podpisom, da ne bodo podpisali pogodbe politega kužka ali individualne pogodbe z delavalcem, prelomili pogodbo s svojo organizacijo.

To je vprašanje, za katerega gre v tej pravdi. Minili sta skoraj dve leti, od kar sta Sacco in Vanzetti umrli v električnem stolu, toda pri bivšem governerju Fullerju se vzdržava še vedno straža pri njegovem bostonškem domu. Straža je podneva in ponoči. Policijska straža pred palačo na Commonwealth avenuji ostane za nedolžen čas.

TEŽKE KAZNI ZA STAVKU
JOČE KAFETERIJSKE
DELAVCE.

Dobili so po šest mesecov zapora za kršenje sodnijske prevedenosti.

Newark, Ind. — Dva stavkarja, ki sta prelomila sodnijsko prevedenost, ki jo je izdal sodnik na zahtevo lastnikov kafeterij, sta bila vsak obsojena na šest mesecov zapora.

Hymen Bushel, odvetnik lastnikov kafeterij, si je prizadjal veliko, da stavkarje prejmeva visoko kazen. O nekem stavkarju je reklo, da je profesionalen rdečkar, ki nima spoštovanja do zakonov. In od sodnika je prišel odmet, da bi se moral stavkarja deportirati.

V teku dvema mesecema stavke je bilo arrestriranih 1,300 stavkarjev.

Radičev morilec se ponaša z ubijanjem

Pred sodiščem izjavlja, da je zato ubil Radiča, ker je bil orodje Italije.

Belgrad, 30. maja. — Punia Račić, črnogorski radikal, ki se te dni zagovarja pred sodiščem radi umora treh hrvaških poslancev v zbornici, je včeraj povzročil senzacijo, ko je izjavil v sodni dvorani, da je zato ubil Stepana Radiča, ker je bil Radič sovražnik Jugoslavije in orodje Italije.

London, 31. maja. — Volilni rezultat, ki je bil naznjanen nočjo, ko so bili predsteti glasovi v 590 volilnih okrožjih (vseh je 615), je bil sleden: delavska stranka 288, konservativci 252, liberalci 53, vsi ostali 5 mandatov.

Delavski stranki manjka 18 poslancev do absolutne večine v zbornici. Toliko jih morda pride, ko bo števje končano v vseh okrožjih. Izvoljeni je trinajst žensk, večinoma laborit. Angiško delavstvo slavi noco velike zmage. V vseh mestih so veliki obhodi. Vsi znani delavski voditelji so izvoljeni.

London, 31. maja. — Pri včerajnjih volitvah za novi parlament je angleško delavstvo temeljito obravnavalo v zbornici. Izvoljeni je trinajst žensk, večinoma laborit. Angiško delavstvo slavi noco velike zmage. V vseh mestih so veliki obhodi. Vsi znani delavski voditelji so izvoljeni.

Pariz, 3

PROSVETA

GLASILLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Dokopisi se ne vratajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in na inozemstvo \$9.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovens National Benefit Society.

Owned by the Slovens National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Datum v oklepaju, n. pr. (May 31-1929) poleg vsega imenu na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevnem poteka naročnina. Ponovite jo pravocasno, da se vam ne ustavi list.

KONCEM TEDNA.

Trije miličarji v službi tennesseeške milice, ki opravlja službo v Elizabethtonu, so izjavili, da ne marajo več opravljati stavkokaške službe. Oficirji milice so napovedali, da pridejo pred vojni sod kot ubežniki. Med tekstilnimi baroni je zavladalo veselje, kajti slišali so se glasovi med miličarji, da se vrnejo domov. To veselje je bilo seveda kratko.

Dr. John R. Neal, odvetnik organizacije tekstilnih delavcev, se je zavzel za stvar in napravil potrebne korake, da se vtič napačnega tolmačenja dejanja miličarjev v javnosti izbriše.

Dr. Neal, ki podučuje pravo na tennesseeški univerzi, je dejal, da imajo miličarji pravico ostaviti službo vsak čas, ker jih je governer Horton zaposli nelegalno.

In posledica je bila ta, da je bila vrsta piketov v sredo izredno velika, kakršne še ni bilo ob času stavke. Vsa pota v hribih so zasedli piketi.

Prezgodnjeg veselje sovražnikov delavstva se je izkazalo kot udarec po vodi in brez vsake legalne podlage.

Betonski delavci so kaj hitro zmagali v Distriktu Kolumbije. Vso noč so se podjetniki upirali povisjanju mezd za en dolar na dan. Ko so delavci spoznali, da je vsaka pametna beseda pri njih zastonj, jih je zastavljalo večje število, dasi še ni bil izdan poziv za stavko. To je učinkovalo na podjetnike kot mrzel curek vode. Hitro jih je srečala izgubljena pamet in pristali so na zahtevo za poviranje zasluga. Nato so se delavci vrnili na delo.

Delavstvo na jugu se budi. Državna delavska federacija države Alabama je na svoji konvenciji pripravila, da je treba sedanji položaj v industriji na jugu porabiti za organiziranje delavstva na jugu. Tekstilni delavci, ki so bili dozdaj brezpravní mezdni sužnji, pokazujo s svojimi stavkami, da je prišel čas odpora proti svojim gospodarjem.

Zelo redka in hvalevredna solidarnost delavcev se je pojavila v stavki delavcev v pralnicah v Buttu, Mont. V štirih velikih pralnicah so se stavkarjeni pridružile celo telefonistke. Vozniki tovornih avtomobilov ne marajo razvratiti perila, ki so ga oprale stavkokazice. Brivci in natakarji ne marajo prijeti v roke perila, ki so ga oprale stavkokazice. Umazano perilo se razvraža v Anacondi in Heleno, da ga tam začasno perejo v pralnicah, v katerih delajo organizirani delavci in perice. Strojniki nočejo pravljati avtomobile, v katerih prevažajo perilo iz stavkokazich pralnic ali pa vanje.

Solidarnost v delavskih vrstah je ona sila, ki vodi delavce do zmage.

Agitacija za pridobivanje članov je zopet oživila v Mednarodnem društvu strojnikov. V mesecu aprilu je to društvo pridobilo več kot štiri tisoč novih članov. To pokazuje, da se delavske organizacije ne morejo uničiti, kot žele podjetniški interesi. Ti jim lahko povzročijo škodo, ob ugodnem času pa delavske organizacije preidejo v ofenzivo in ne pridobijejo izgubljenega terena, ampak k stremu pridobitym nagromadijo nove.

Dawes Oil kompanija — Pure Oil družba — poroča, da je imela v letu 1928 velik dobitek. Lastniki delnic bodo prejeli več kot dvanajst od sto dividende od svojih delnic. Ta družba je poznana kot Dawesova kompanija.

To pokazuje, da bo novi ameriški poslanik na Angleškem imel tako visoke dohodke, da bo lahko izhajal z njimi in mu bo najbrž še nekaj drobiža ostalo, da ga naloži v kapitalistična podjetja.

Nič izrednega, ako je Dawes za sedanji gospodarski sistem.

ZAPISKIK S. N. P. J.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Hrast (nadzornik): Mi smo na seji protestirali proti temu računu.

V poletju ni pravi čas za predavanja, kar najbolj znači to, da je imel povprečno po 25 ljudi na sestankih. Celo v veliki slovenski naselbini v Milwaukeeju jih ni bilo več navzočih. Ako pa ne moreš ljudi spraviti skupaj, je pa shod ali predavanje naško. Jaz stojim na stališču, da postranski izleti, kot oni na Pike's Peak v Coloradu in slični, ne bi smeli biti vstavljeni v račun. Take reči je vendar samoumevno, da morska voda nam plešati.

Pleš: Vaš odbor smatra, da so zakrivili izplačanje tega računa trije člani upravnega odbora, ki so: Vincent Cainkar, Blas Novak in John Vogrich, in priporočamo, da se jim da za to ukor.

Podpredsednik Olip naznani, da je na govorniški listi trideset priglavencev.

Del. od št. 39 pravi, da naj se račun zavri.

Del. od št. 204 je za to, da se br. Kobala zasihi.

Del. od št. 2 predlaga, da naj se vse to vrže v koš, ker je br. Kobala pošten in s tem računom ni nč odkoval jednoto.

Del. od št. 559 (Lotrich) protipredlaga, da se poročilo tega odbora sprejme in zanesi v celoti (izvezmi detailiranega računa) v zapisnik za bodočo referenco sličnih situacij.

Del. od št. 119 pravi, da ako se še kdaj katerega pošte na slično turo, naj si uči ta preiskava in kritika gl. upravnemu odboru v navodilo, kako mu je postopati z računi slične vsebine.

Del. od št. 257 je za to, da se tudi detailirani račun priobiči v zapisniku.

Del. od št. 518 je za to, da se brata Kobala pozove in zasliši, da bo sam povedal s svojega stališča vso podrobnosti te zadeve.

Potokar: Ne dajaisite tega računa v javnost, se bodo ljudje smejali.

Zaita: Ni potrebno, da se ta račun priobiči. Mi smo ga tu predali, da druge pa nima pomena. Naj se hrani v arhivih sedno, da se ga lahko vsak čas vidi, če bo potrebno.

Del. od št. 614 pravi, da je zastopnik madjarskih društva znan, koliko so bile vredna predavanja br. Kobala za razvoj njih društva. Izjavi, da ta turneja prvič ni bila potrebna, drugič pa ni bila učinkovita. Saj v njegovem delokoru je bila ta akcija brez pomena, ker so vse kar imajo pokazali zgradili sami. Br. Kobala je bil na prizreditvi petih društva, kjer je bila tako slab vdečelka, da so s prireditvijo celo zgrubo naredili.

Del. od št. 181 pravi, da je gl. upravni odbor potrdil ta račun, zato naj ostane kot je. Kritizirate tukaj sami zato, ker je prepošteno napisan. Jaz sem za to, da se račun prizna in gre z delom naprej.

Pleš od odbora pojasnjuje zadevo natančnejše.

Del. od št. 559 (Zavertnik) predlaga, da se listo govornikov suspendira, in takoj preide na glasovanje, ter da so dovoljena samo še vprašanja in pojasnila.

Nekateri protestirajo proti predlogu. Predlog sprejet.

Glasovanje:

Predlog br. Lotricha, da se poročilo odbora sprejme in zanesi v zapisnik, je sprejet s 126 glasovi. Predsednik Olip konstatiра, da je to zadostna večina, in da radičega druga dva predloga odpadeta.

Sledi 15 minut odmora.

Po odmoru prečita zapisnikar dva zapisnika, ki se s popravki sprejmeta.

Odbor za pregled poslovanja gl. odbornikov nadaljuje poročilo. Pleš: Račun dr. Kerna smo na podlagi vseh informacij potrdili. Sklep odbora potrjen.

Odbor za prešnje in pritožbe:

Olip in Pechnik: Zadevo smo rešili na ta način, da sta se pobotali. Sprejet. In zadevo Vucich in člani iz Benida, Ill., se položi na mizo, ker so same osebnosti. Sprejet.

Odbor za pregled poslovanja gl. odbornikov nadaljuje:

Pleš počesa o zadevi br. R. J. Zavertnika.

Zadeva br. Richard Zavertnik z glavnim odborom: Vaš odbor je pregledal kolikor mu je bilo mogoče spise in pronašel, da se je po nepotrebniem potrošilo nekoliko stotin dolarjev. Manj osebnosti in več harmonije, pa bo za jednoto več koristi in uspeha z materialnega in moralnega pogleda. Odbor ga je pronašel krimivim, da je jednoto oškodovalo po nepotrebniem in mu daje ukor.

Br. R. J. Zavertnik izjavi, da ni bil zaščiten pred tem odborom, kar ni pravilno. Nadalje pravi, da je kot nadzornik jednote le opozarjal gl. odbornike na kršenje pravil, kar je bila njegova dolžnost kot nadzornika in vestnega člana. Končno se čudi, kako je zamagal ta odbor priti do takega zaključka.

Pleš odgovarja, da bi naj bil br. R. J. Zavertnik bolj v harmoniji delal z drugimi gl. odborniki. Treba je več vzajemnosti in skupnega sodelovanja; mesto tega si pa pisal dolge spise v tonu in besedilu, ki ti ne morejo delati časti.

R. J. Zavertnik: Nekdo od gl. odbora je šel v Springfield še pred mnenjem, ker so tam vedeli o stvari predno sem jaz prisel. Vrnil se je moralna koručevanja v tem, ker so mi zavrgli tri članke za list, da bi kot član gl. nadzornega odbora moral imeti pravico, da se pridobi moja poročila. Jaz sem pisal v angleščini, ker se mi je tudi očitalo; in zakaj, saj sta oba jezikova legalna. Radičega so me celo skušali iz odbora spodiniti. Komisar za varovalniškega departmента mi je priznal, da sem v dveh pritožbah v pravem. Pridite ven z dejstvij! Mene in mojega oceta so pri komisarijatu obtoževali, in jaz naj bi ne imel pravice to stvar preiskati, posebno še, ko sem bil nadzornik jednote. Ko so večkrat pregledovali jednotne knjige že prej kot smo jih mi nadzorniki najeli, sem se seveda postavil za svoje pravice. Nisem smatral, da je prav, da so oni najeli veččake, kar spada v področje nadzornega odbora. Jaz sem imel koristi jednote pred očmi, in sem hotel, da najamemo veččake, ki jim nadzorni odbor zaupa. To je bila moja prva revizija, in lahko si mislite moje presenečenje, ko sem prisel v urad jednote, pa so že delali na knjigah računski eksperti, ki jih je najel upravni odbrek. Jaz sem tam protestiral, in oni so oddali. Nobene nerodnosti ni bilo, vendar pa nisem hotel, da bi moje delo drugi opravljali, in mislim, da je prav, da računske veččake najema nadzorni odbor. Kar se pa tečejo preiskave, pa želim, da se me zasilš pred odborom, in da se mi da pravilno zadodčenje.

Pleš odgovarja, da je odbor imel zadosti informacij za njeno stran, ker je bilo toliko spisov, da jim je dalo veliko truda vse prestudirati. V nobenem slučaju nismo zaščitili oseb, če ni bilo nujno potrebno dobiti več pojasnil o določni zadevi.

Del. Grum pravi, da naj se voli o tem.

Del. Zugel predlaga, da naj se poročilo sprejme.

R. J. Zavertnik protestira in pravi, da je to preveč prisransko. Ako ta odbor ne spremeni svetega sklepa, bom zahteval novo in nepristransko obravnavo.

Del. od št. 80 svetuje, da naj se ga zasilš, in pozneje ponovno poroča.

Br. Barbareščki protipredlog, da se ta zadeva zavri.

Br. Cainkar pravi, da pove preiskave ni treba, ker so vse informacije v predloženih listinah, katerih je ta odbor pregledal.

Glasovanje: Protipredlog dobil 17 glasov, predlog, da se poročilo tega odbora sprejme pa je dobil 114 glasov, in je sprejet.

(Dolje na 2. strani.)

ZAKLJUČEK IZ NASELBINI

O tem in onem.

Braggley, Pa. — Ne morem se ponavljati z delom in tudi ne z delavskim razmeram iz te okolice. Podjetniki nas izkorčajo kot največ morejo, siromašen delavec pa gara za njihove velike profite.

Tukaj sedaj delamo po štiri in pet dni v tednu, zaslužek pa je komaj tolikšen, da se človek prečivi ter da plača svoj asistent pri društvu, kajti to je velike važnosti. Treba se je presekreti za služaj bolezni ali nesreč.

Dne 24. aprila je tukaj preminil Jacob Povše, član društva št. 128 SNPJ v vedenji tjaški. V zavodu za umobolne v Torenku, Pa., se je nahajal približno eno leto dni. Bisig mu spomin!

Opozorjam rojake, ki še niso člani SNPJ, da takoj pristopijo, da bodo zavarovani v službu potrebe in nezgode. Slovenska narodna podpora jednota je dobrati mati in vsej pomaga svojim članom v sili in potrebi.

Joseph Zagmar, tajnik.

"Kot malii kapitalist."

Trumick, Mich. — Ze precej časa se nismo nč oglasili v Prosvetu. Vzrok je bila moja selitev daleč na sever. Kot kakšen malii kapitalist: pozimi na jug, poleti pa na sever. No, pa tudi sedaj nimam kaj poročati, ker sem še premalo cassa tukaj.

Tukaj je več slovenskih kmetov in delavcev. Imajo tudi svoje društvo št. 387 SNPJ. Precej naših rojakov dela v gozdih.

Naznamit moram, da sedaj bo "A. S." imel mir pred mnenjem, ker ne vem kaj piše. Je pa tudi najbolje, da se jih pusti, kajor se pusti Černostovo krajine potice na cesti. In pa "Nekdo" iz Terre Haute me ne bo več opozarjal in se "smejal."

Zadnjic, ko sem čital "A. S." je g. Trunk vdrugri zagovarjal nekatere duhovne kriminalce, če da je preiskava dognala, da so bili nedolžni kot novorojenete, med njimi tudi rev. Joa Riccardo (Canton, O.), ki ga je ustrelila Mrs. Mae Guerrierijeva, ker je, kakor poročajo, njeno hčerko zlorabil.

Trunk je tudi hudoval nad Prosveto, če, da je poročala prvo, ne pa kaj je preiskava dognala. Sedaj je pa dotedenja žena oproščana. Kako so jo mogli oprostiti, če je bil on nedolžen? Dobro bi bilo tudi povedati pri takih gospodinjih, kadar grešijo, kdo preiskuje.

Trunk je tudi zapisal, da jaz sedim v uredništvu Prosvete! Ha, ha, ha!

<div data-bbox="612 619 710 638" data-label="Text

ZAPISNIK 9. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J.

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Br. R. J. Zavertnik: Ker niste vpoštevali moje želje da me zaslišite, podajam radi odloka, ki je bil baš zdaj po konvenciji sprejet, sledoč izjavo:

To the Convention:

I wish to make the following Statement: That I consider the condemnation of me by this Convention as unfair and unjust; because I never was requested to appear before the Investigating Committee to defend myself; that no trial was given me as guaranteed by the By-laws of the Slovene National Benefit Society. I feel that this Convention has no right to impose a penalty upon anyone without giving the defendant a fair trial as required by the By-laws of the SNPJ.

I further state that the Supreme Officers—Bros. Cainkar and Turk have attacked my father and me personally before the Insurance Commissioner before I wrote to him; that they have created two bills on the same matter before I wrote for information to the Insurance Commissioner. That if they did not write first to the Insurance Commissioner this additional expense would never have been created. That this expense should be charged to the persons who wrote to the Insurance Commissioner first.

I further state that I wrote to the Insurance Commissioner as a Supreme Supervisor. That it is the duty of a Supreme Supervisor to protect the interests of the members and not of the Supreme Board. That this Investigating Committee has never determined nor decided whether a Supreme Supervisor, under the by-laws, has such a right to get information for the interests of the general welfare of this Society from such a source; especially, in such events where the Supreme Board has censored all reports on this matter; as it has done in my case. Because of all the foregoing facts; I feel that this Investigating Committee is unfair and unjust in its deliberations and decisions and another Committee should be appointed to investigate the integrity and the work of this Investigating Committee.

Richard J. Zavertnik.

Zadeva Markovič in Stefančič se položi na mizo, s čemur se oba zadovoljita. Jaz nimam nič proti Markoviču, pravi Stefančič, in se strinjam, da se stvar konča. Cainkar izjavlja, da ni pisal pismo, kot se je tam okrog govorilo, da bo treba Stefančiča za učesa prijeti. Nato vstane br. Markovič in izjavlja, da br. Cainkar ni tega pisal, pač pa so zlobni ljudje prideli tako govoriti. Je zadovoljen, da je zadeva končala s pravo.

Br. Pleše poroča o preiskavi gospodarskega odseka:

Pozvan je pred odbor brat Somrak, da pojasni o delovanju tega odseka pri kupovanju bondov in občnem poslovanju tega odseka. Brat Somrak pojasnjuje delovanje tega odbora in pravi, da je odbor bil previden pri nakupu raznih bondov; da je v odboru bila harmonija in da so bondi vredni denarja, kateri je bil izplačan za iste. Splošno vzeto, denar jednote je dobro naložen. (Odpuščen.)

Pozvan brat Alesh: Brat Alesh pojasnjuje o kupovanju bondov, o računih navedenih v poročilu tega odbora. Odobrava današnji sistem pismenih ponudb. V celoti vzeto, naši bondi so dobri in ni v nevarnosti. (Odpuščen.)

Vaš odbor je po svojem prepričanju gospodarski odsek pronašel, da je deloval dobro in v korist jednote, in priporoča sistem, katerega imajo sedaj, in še boljšega, če se ga po celokupnem glavnem odboru najde.

Poročilo odbora se sprejme.

Br. Pleše nadalje poroča:

Zadeva Jacob Kopac ed št. 1, kateri se pritožuje radi previsokega računa bivše pred. porotnega odbora ses. Tauchar, in za to dolži pred. nadz. odbora br. Zajca. Vaš odbor je prečital vse zapiske gl. odbora v tej zadevi in vse listine tikajoče se te zadeve. Tudi je zaslišal brata Zajca, ki je natačno pojasnil odboru o tej zadevi. Vaš odbor je prisel do zaključka, da brat Zajc v tej zadevi ni nič kriv, ko se je strinjal s predlogom gl. odbora, da se ta račun plača sestri Tauchar, vsota \$180.00 za posebno delo, katerega je imela v zvezi z delom kot pred. porotnega odbora, katerega je prevzela od blivšega pred. brata Martina Zelezničnika, katerega je bil odstavljen od te časti zaradi neposlovanja. Vaš odbor priporoča v bodoče gl. odboru, da bolj strogo nadzoruje delovanje poedinih odsekov, in ako pronadje kakšnega odbornika nezmožnim, da ga takoj odstavi. Ker pritožba ni na mestu, in račun opravičen, jo odbor položi na mizo.

Sklip odbora potrjen.

Nadalje br. Pleše poroča, da je odbor zvedel, da se včasi uslužbenec nadleguje v uradu, da se tako motijo pri delu. Br. Šiskovich pravi, naj se pove, kdo da je dotičnik, ki jih včasi moti. Nakar se br. M. J. Turk priglaša za besedo in pravi, da je zaradi tega odbora njega zaslišal, kar Šiskovich dobro ve in da tukaj le načas vprašuje. Nadalje pravi br. Turk, da ne govoriti tam le on, pač marsikdo drugi, ter da se ne vpoštevajo vedno in prav do pike regulacije osemurnega delavnika, in da se dosti govorji vmes, pa naj že pridev v urad jaz ali pa kakšen drug človek.

Del. od št. 518 pravi, da je ta odbor dal preveč zamotano poročilo. Izjavlja, da bi moral doprinesti vse bolj natančno o posročenem poslovanju vsakega posameznega odbornika.

Pleše nadalje poroča:

Na dnevnem redu je pregledavanje raznih računov in izplačil za razne stroške poedinih odbornikov, kateri so bili na potovanju po jednotinah opravkih; kot govorniki na raznih prireditvah društvenih zabav in drugih opravkih. Iz računov je razvidno, da so nekateri glavni odborniki zaračunavali pretirano pod šifro "miscellaneous" — torej razno, in "donations" — torej darila, tritanje itd. Pozvan je bil pred odbor predsednik Cainkar, ki je pojasnjeval, kakšni so takci izdatki, kadar kak odbornik gre ven po jednotinem poslu in drugih opravkih. On pravi, da kadar gre ven iz urada po jednotinah poslu kot govornik, da ne more biti "cheap skate;" da se od njega pričakuje, da kupuje razne tikete za razne prireditve, da je prisiljen tritat in drugače ima stroškov, katerih ne bi imel, če bi bil v uradu. Pravi, da bi bil večkrat zelo rad, da ne gre ven in ga prav veseli, da je v novih pravilih sedaj odrejeno, koliko plače bo imel vsak, kateri bo šel ven po poslu jednotne, in da se bo v bodoče vsak odbornik po tem znači ravnat. Brat Pleše pojasnjuje, da je velika razlika v takih računih poedinih odbornikov, ker je ta odbor vse take račune pregledal in se prepričal o pravilnih izdatkih, navedenih v teh računih. Ne ve, zakaj ne bi drugi isto tako postopali, pa bi ne bilo ugovora z nobene strani. V vprašanjih in razpravi sodelujejo vsi odborniki, in po obširni razpravi je vaš odbor prisel soglasno do slednjega zaključka: Gospodarstvo zadnjih 4 let je bilo res slabo, in ta odbor priporoča konvenciji vojo moč nadzornemu odboru kot jo je po prej imel, da bo mogel izvajati boljšo ekonomijo v uradu jednote, in da bo manj potovanja na račun jednote.

Uprava "Prosveta":—Pozvan brat Godina. Poroča, kar se tiče tiskarne, da je vse v najboljšem redu in da voda harmonija

med uslužbenci v tiskarni. Splošno vzeto, tiskarna nam nese dobitek, o čemur se je odbor iz knjig tiskarne uveril. (Odpuščen.) Književna Matica nam ni prinesla dobička, pač pa smo na redil izgubo.

Vaš odbor je dobil pismo od enega člena konvencije, v katerem svetuje odboru, da naj izraža uslužbence o poslovanju in če imajo kaj pritožb. Odbor je pozval vse uslužbence v uradu, vsakega posebej, in izpravil jih, kako so zadovoljni, če imajo premalo pošla itd., da imajo kakšne-ugovore, bilo proti kogega odbornika. Vsi uslužbenci pravijo, da nimajo ugovorov in so zadovoljni. Dva sta se pritožila na enega, kateri sedaj ni član gl. odbora, ampak pride v urad in zabavljajo se norčuje, a njim ni to prav, ker imajo preveč dela in se jim ne ljubi saliti.

Vaš odbor je po najboljši zmožnosti izvršil svojo načelo, ter pregledal vse natančno v kolikor mu je čas dopuščen; zaslišal je vse prizadete stranke, pregledal spise in zapiski, kot je navedeno. Je pripravljen, če bo potrebno, da o poedinih zadevah pojasni stvari in odgovarja na stavljenja vprašanja. Želi, da bo v bodočem gl. odboru več harmonije, kot jo je bilo do sedaj, in da se pravila upoštevajo v celoti.

Vaš odbor priporoča, da so poslovni stroški v bodoče na podlagi proračuna: Budget System.

Martin Potokar, predsednik; Michael Pleše, tajnik.

Odborniki:

Jacob Stonich, Anthony Cvetkovich, Andrew Grum Jr.

Del. od št. 122 predlaga, da se poročilo tega odbora tako kot je sprejme v celoti. Nadalje, da se temu odboru da priznanje za pravilno izvršeno delo, ter se ga odpusti iz službe in razpusti. Sprejeto.

Predsednik zaključi sejo opoldne.

Vincent Cainkar, konv. preds., Jos. A. Šiskovich, konv. tajnik.

Frank S. Tauchar, zapiskar.

(Izvirno.)

Z VSEH STRANI DRŽAVE.

(Izvirno.)

Smit, ki je bil otočen radi so-delovanja pri krvavih demonstracijah v Zagrebu 1. decembra, ki je pred tednom imel raz-

pravo pred beograjskim državnim sodiščem, ki je prepustil obsodbo zagreškemu rednemu sodišču, je bil prepeljan v zagrebake zapore. Imel bo raz-

pravo pred sodiščem radi delik-

ov, za katere se je državno so-

disko izreklo za nekompetentno.

Ogromen kit v Jadranskem morju. Z otoka Visa poročajo, da so ribiči in kmetje iz Komlje opazili na neki morski pečini življenje morsko žival, ki je bila po trditvah očitvev dolga krog 30 m in je brizgal vodno do 20 m visoko v zrak. Po mnenju nekaterih gre bržkone živila, ki se je zatekel v Jadransko morje.

V političnem življenju Beograda vlada mrtvilo radi praznikov. Beleži se le nagli povratek ministarskega predsednika in zunanjega ministra v Beograd. Ta nagli povratek je največ v zvezi radi nujnih in važnih poslov zunanjega ministra.

V Ljubljani pridejo srbski književniki, da priredijo v našem gledališču večer srbske književnosti. Pričeli bodo v soboto zvečer, v nedeljo pa obiskal Bled in Bohinj, v pondeljek pa konferenca vseh penklubov v Ljubljani, zvečer pa akademija srbske književnosti v gledališču.

Pogreb vojvode Stepanovića.

Beograd, 30. aprila 1929.

Ugledni vojskovodja nekdanje srbske armade, Stepa Stepanović je v Čačku umrl ter so ga danes položili v grob.

Po grebu so se udeležile velike množice ter Čaček še izva vojnih dni

vidi toliko množice ljudi, kateri so se zbrali na ta dan za pogreb vojvode Stepe.

Po železnici je bil dovoljen 50% po-

pust vsem, ki so se udeležili pogreba, pa so se peljali v Čaček iz vseh strani vojaki, ki so se svojih izgubil.

Beograjski tramvaj je povzročil že mnogo žrtev. V soboto 4.

maja je hotel Dušan Starčević skočiti na tramvaj, pa mu je spodruško ter je padel pod kolena priklopjenega vagona, ki

ga je vlekel nekaj časa seboj, izvlekel so ga mrtvega. Kolosa mu prsti koš povsem zdrobla.

— V srednjem veku bi ga

spelki na grmadi . . .

Pomlad — čas avtomobilskih nesreč.

Ljubljana, 6. maja 1929.

Kakor hitro nastopi spomladis

lepo vreme in se posuše ceste ter

so dnevi topli — očedijo športisti

in ostali srečni lastniki avtomobilov svoja vozila ter v nedeljah hite po cestah in mestu

na vse strani. Zdi se, da po dolgi zimi s tem večjim veseljem

in strastjo do brzine druge kolonije

razmeroma zelo dobro.

Ni doiglo kar se je na ljubljanskem Gradu ubil Prošek. Z motociklom je odletel z globo v deblo kostanja ter si razbil lobanje.

Včeraj je bila spet silno lepa nedelja, prva pravna pomladanška nedelja. V mestu da slutiti zrak, da mora biti zunanj se prečieleno, da cvete sadno drevo in zeleni travniki s tistim

temnim zelenljivim prvo poglavjem, da pojde kukavice. In mesto je postal čez dan prazno. Ljubljanci so šli iz mesta, pač z avtomobilom, z motocikli, z vlačkom. Kronika pa beleži stevilne nesreče kazalo na to.

Druga nesreča, ki pa ni zahtevala človeških žrtev, se je pripravila v nedelji, prva pravna pomladanška nedelja. V mestu da slutiti zrak, da mora biti zunanj se prečieleno, da cvete sadno drevo in zeleni travniki s tistim

temnim zelenljivim prvo poglavjem, da pojde kukavice. In mesto je postal čez dan prazno. Ljubljanci so šli iz mesta, pač z avtomobilom, z motocikli, z vlačkom. Kronika pa beleži stevilne nesreče kazalo na to.

Ta nesreča je povzročila, da

v Winnipegu rablji 17.000 gospodinj električno silo za gorkoto

v kuhinji, medtem ko je v Zdravljih državah pa redka pričakovanja.

Vsi privini na gl. porotni odsek se naj podlignijo na naslov: John Goršek,

616 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namanila, oglasti, naročnina in splošna, kar

je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA."

6057-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tudi v zvezi z glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA."

6057-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tudi v zvezi z glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA."

6057-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tudi v zvezi z glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA."

6057-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tudi v zvezi z glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA."

6057-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tudi v zvezi z glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA."

6057-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tudi v zvezi z glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA."

6057-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tudi v zvezi z glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA."

6057-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tudi v zvezi z glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA."

6057-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

H. J. Magog:

MORILEO

Gospod Rozoy je bil obhodil neprijazno obzidje, ki je trnjeva seč braniila dostop do njega in prišel do mrkih duri, naik jetniškim vratom, vseh okovanih s ključavnicami in žebiji. Zgradba se mu je videla negostoljubna in zloveska; ni se mogel odločiti, da bi potegnil za zarjavo verigo in pozvonil.

Vihar se je zagajjal vanj, dež mu je bical obraz in mu curjal po oblike. Vse okoli ni bilo videti hiše in če je hotel priti v to moko poslopje, je moral skozi bodečo goščo, ki mu je trgala stegna; razteza se je obkraj poti, kjer je stal njegov pokvarjeni avtomobil.

Med tem se je bilo stemnilo. Kje naj potrka za pomoč in zavetič pred nevihto?

Gospod Rozoy je potegnil za verigo in zvonec je turbovo zapel.

Ni se nadeljal prijaznega sprejema. Toda ko je zagledal bedasti in akro živinski obraz, ki se je zdaj pojavil med polodprtimi vrati, je nehote stopil korač nazaj.

— Česa želite? je vprašal gondrov glas.

Preden se je odločil, da mu odgovori — ali da mu obrne hrbot, kakor ga je na prvi mah prevzela želja — si je gospod Rozoy moča nekoliko ogledal.

F. M. Dostoevskij:

ZLOČIN IN KAZEN

Roman v šestih delih v epilogom.

Podstavljen Vladimir Levšek.

Zametov sam je po vseh kotih iskal svojih nogavic in ti izročil tiste cunje s svojimi lastnimi, v parfumu umitimi, prstančastimi rokami. Sele tedaj si se pomiril in držal tisto capo ves dan v rokah, da ti je ni bilo mogoče izpoliti. Brikone jo imas že zdaj kje pod edajo. Potem pa si prosili se sa hlačni rob, ves v sozah si prosili sanj. Mi seveda nismo razumeli, kaj hočeš reči s tem... Tako torej; a zdaj na delo! Tu je petintričeset rubljev, od katerih jih vzamem deset s seboj in ti položim čez dve uri račun o njih. Medtem obvestim tudi Zosimova, dasiravno bi se davno imel biti tukaj, ker je ura poldne. In vi, Nastenka, pogledi v moji odstotnosti večkrat k njemu, ako bi želel pijače ali česa drugega. Pašenki pa povem takoj sam, kar je treba. Do svidejna!"

"Pašenka ji pravi! To je zvijačneč!" je zaklicala Nastazija za njim; nato je odprla vrata in začela praluškovati, dokler je ni premagala radovednost, da je sama stekla dol.

Jako jo je mikalo silati, kaj tam govori z gospodinjo; sploh se je videlo, da je vsa očara na Razumihina.

Komaj so se zaprla vrata za njo, že je vrgel bolnik odoje raz sebe in skočil s postelje kakor polblizan. Z žgoče, krčevito-nestrpnostjo je čakal, ...kier niso vasi odali, da bi se mogoč v njihovi odstotnosti lotiti dela. A česa, kakinega dela se je hotel lotiti — to je zdaj pozabil, kakor nalač.

"O, Bog, samo to mi povej, ali da vedo vse ali ne vedo? Kaj ako že vedo in se le tako dela ter me dražijo, dokler lešim, potem pa bodo nenadoma priliči in dejali, da je vse že davno znano in da so le tako... Kaj mi je zdaj storiti? Pa sem pozabil, kakor nalač; naenkrat sem pozabil, čeprav sem vedel, že ravnakar!"

Štač je sredi sobe in gledal z mučno negotovstvo okrog sebe; šel je k vratom, odprli jih in prisluhnili; a to ni bilo tisto, kar je hotel. Naenkrat, kakor da se je domislil, je pianil v kot, kjer je bila luknja v tapeti, začel jo ogledovati, vtikati roko vanjo in brskati po nji, a tudi to ni bilo pravo. Šel je k peči, odprli jo in začel broditi po pepelu: kocci blačnega roba in cunje raztrganega žepa so ležale v njem še tako, kakor jih je vrgel takrat; torej ni gledal še nihče! Tedaj se je spomnil nogavice, o kateri je Razumihin pravkar pričeval. Res, ležala je na divanu, pod edajo, a bila je od tistih dob že tako obdrgnjena in umazana, da Zametov gotovo ni mogel níčesar opaziti.

"Haha, Zametov in njegova pisarniška kaj je mrežko v pisarno? Kje je pozivnica? Oh, zmotil sem se; to so me kilcali tedaj!... Tudi takrat sem gledal svojo nogavico, a zdaj — zdaj sem bolan. Zakaj neki je prišel Zametov k meni? Zakaj ga je pripeljal Razumihin?" je mrmljal onemoglo in sedel zopet na divan. "Kaj je to? Ali se mi še vedno blodi, ali sem že pri razumu?... Ah! spomnil sem se: bežati moram! Bežati nagio, na vsak način, na vsak način, bežati! Da, toda kam? In kje je moja obieka? Cevljev ni! Vzeli so jih! Skrili! Ze vem! In tukaj — povrnik so mi pregledali! Aha, tu na mizi je denar, slava Bogu! Tudi je tukaj menica... Vzel bom denar, še in si najel drugo stanovanje, da me ne najdejo!... Toda naslovni urad! Najdejo me Razumihin me najde. Rajši pobegnem z vsem dalet kam — v Ameriko, in piumen znam! Tudi menico vzamem seboj, morda mi

Sodec po njegovi uniformi in belem predpasniku, je utegnil biti kak sluha. Toda zakaj je njegov obraz tolkanj neprijetno spominjal na paznike v jetniščih?

— Avto se mi je pokvaril in vrhu tega sem zgrebil pot, je pojasnil gospod Rozoy. Prenočičaš iščem, pa mehanika, da mi popravi voz. Ali ni v bližini kake vase?

— Do najblžje je dobr dve uri hoda in pot je slaba, je odgovoril sluga. Šofer bi vam že lahko malo pomagal, a prav zdaj ga ni doma.

Gospodu Rozoyu se je vrnil pogum.

— Ali bi ga lahko počakal? je predigal malce negotovo.

Sluga ga je premeril od nog do glave; videti je bilo, da se obotavlja.

— Povabil bi vas noter, je odgovoril, ali...

Gospod Rozoy si je to oklevanje razklagal po svoje: sedej je v čep in ponudil slugi napitnino. Toda storil bi bil mnogo bolje, da mu je dal dogovorit.

— Nu, je dejal moška, kakor da se je premisil, in vzel ponjeni mu novac. Bojte vam bo vse eno kakor sunaj v viharju. Pojdite z menoj!

— Poslušte se, ga je prijazno pozval gospodar. Predstavili se bomo kasneje.

bo se koristila... Kaj bi še vzel? Mislio, da sem bolan; niti tege ne vedo, da lahko hodim, hahaha!... Po njihovih očeh sem ugani, da vedo vse! Da bi bili le že pod stopnicami! Kaj pa če stoji spodaj policjska straža? Kaj je to Cai? Ah, in tu je ostalo še pol buteljke pivske, hladnega!"

Vzel je buteljko, v kateri je bilo še za celko zarez piva in jo z naslado izpraznil v dušku, kakor bi si hotel pogasiti ogenj v prahi. A preden je pretakla minuta, mu je stopile pivo v glavo in po hrbitu pa ga je isprestreljal, dobodejen hlad. Legel je in potegnil odoje nase. Njegove misli, ki so bilo že itak bolne in brezvesne, so se začele mešati: vse boj in boj, in kmalu ga je objelo rahlo in prijetno spanje. Z naslado si je poiskal z glavo prostor na blazini, zavil se tesneje v mehko vatno odoje, ki ga je zdaj pokrivala namestu prejšnjega raztrganega plašča, tihov vzduhni in zaspal globoko, trdno in zdravilno spanje.

Zbudil se je, ko je zaslišal, da je nekdo stopil v sobo; odprti je odi in zagledal Razumihina, ki je bil na stežaj odprti vrata in je stal na pragu, ne da bi se mogoč odločiti, naj li vstopi, ali ne. Razkolnikov se je naglo dvignil na divan in ga pogledal, kakor bi se hotel nečesa spomniti.

"Ah, saj ne spis! Tukaj sem! Nastazija, prinesi zvezjeni sem!" je zakial Razumihin dol. "Tako dobil račun."

"Koliko je ura?" je vprašal Razkolnikov, ki se je nemirno osiral naokrog.

"Dobro si se naspal, brate; večer je pred durmi, ura bo šest. Spal si dalje nego šest ur."

"Za Boga! Ali je mogoče!"

"Kaj je to takšnega Samo da bi ti teknil! Saj se ti nikam ne mudi; ali misliš na kak zaljubljen sestanek? Zdaj je ves čas najin. Čakam te že tri ure; enkrat sem bil tukaj, pa si spal. Pri Zosimovu sem se dvakrat oglastil, a ni ga bilo doma. Nič ne de, bo prišel... Svoje lastne zadeve pa sem populoma zanemaril. Danes sem se namreč preseil, populoma preseil, s stricom. Tega ne veš, da je zdaj moj stric tukaj... A kaj vraga nazu to skrbi. K stvari! Daj mi zvezjen, Nastenka. Tako bom... A kako se počutiš, dragi moj?"

"Zdrav sem; nisem več bolan... Ali si že dolgo tukaj, Razumihin?"

"Saj pravim, da čakam že tri ure."

"Ne, poprej!"

"Kaj poprej?"

"Koliko časa že hodiš k meni?"

"Saj sem ti prej pričeval; ali ne pomni več?"

Razkolnikov se je zamislil. Kakor v sanjah se mu je pričakovala preteklost. Ni se mogel sam domisliti in vprašajoče je pogledal Razumihina.

"Hm!" je reklo ta, "pozabil si. Meni se je dozdevalo že prej, da še vedno nisi v redu... a to spanje te je pokrepčalo. Res, ves drugač fant si videti zdaj. Toda k stvari! Kmalu se boš zdramil. Poglej sem, duša draga!"

Začel je razvezovati zvezjen, za katerega se je očividno jako zanimal.

"Ali verjamem, brate, da mi je bilo to posebno pri srcu; naj je vendar treba, da napravimo iz tebe človeka. Začniva kar od vrha. Vidis tole čepico?" je pričel in vzel iz zavoda dokaj čedno, četudi popolnoma navadno in ceno čepico. "Daj, da ti jo pomerim!"

"Potem, poznej," je reklo Razkolnikov in čemereno odmahnil z roko.

"Ne, brate Rodja, ne protivi se, potem bo prepozno; jas bi vso noč ne mogel začpati, ker sem kupoval brez mere, kar tako na siepo. Kakor nalač?" je vzkliknil ponosno, ko mu je pomeril, "kakor nalač, kakor po meri!

(Dalej pričevanja.)

PROSVETA**AVTOMOBIL SE PRODA.**

Vdova je prisiljena prodati STUDEBAKER Sedan avtomobil najnovije modela. Je v dobrem stanju, in izgleda kot nov. Prodaja se za \$175.00. Oglašite se v nedeljo ves dan na: 2538 N. California Ave., (First flat), Chicago, Ill.—(Adv.)

HŠA NA PRODAJ.

V prijazni naselbini Collinsburg, eno miljo od mesteca West Newton, Pa., je na prodaj hiša, opremjena z elektriko, pilon in dobro pitno vodo. Vas v dobrem stanju. Varok prodaje je, ker sem se posredil v Johnstown, Pa., in pričel s trgovino. Cena nizka. Pritisnite se ali oglastite pri: John Langerhole, 518 Linden Ave., Johnstown, Pa., ali pa pri: John Shinko, Collinsburg—West Newton, Pa.—(Adv.)

AVTOMOBIL NA PRODAJ.

Primoran sem pod ceno prodati moj najnovježi avtomobil modela BUICK "Master Six" Coupe, za 4 potnike. Rabljen je bil le malo časa; je popolnoma v dobrem stanju in izgleda kot nov. Ima originalne gumijaste obroče (Balloon tires), ki so kot novi, in zavoro pri vseh štirih kolesih. Prodaja se za nizko ceno, samo \$850.00. Oglašite se v nedeljo na: 2227 N. Kedzie Ave., First Apartment, Chicago, Ill.—(Adv.)

NAROCITE SI KNJIGO O "AMERIŠKI SLOVENCI".**IZVRSTNA PRILIKA**

Clanji in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobiti

list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENCI, vredno \$5.00—ene sam poljete brez odbitka sveto \$6.30.

All pa tri knjige: SLOV-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZZJE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupno vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za sveto \$6.30.

To velja za člane S.N.P.J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$7.50.

Lahko dobiti pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednost \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZZJE, ali pa ZAJEDALCE in HRBENICO in INFORMATOR ali sam poljete sveto \$2.50. Nedeli poljete \$4.50. All pa \$2.50 pol leta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Nedeli

poljete \$5.

ime _____

Naslov _____

Družina _____ Cl. družina _____

Ali želite znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči

"Slovensko-angloško slovnico", katero je izdala in ima na prodaji Književna matica S. N. P. J.

Potovanje v Jugoslavijo

potom našega potniškega oddelka je zelo pričujen. Skoraj vsaki dan dobivamo vprašanja iz vseh krajev Amerike, od ljudi ki nameravajo tja iti. Storite tudi vi tako, ako nameravate obiskati domovino, tedaj se obrnite na nas za vse pojasnila.

Mi zastopamo vse parobrodne črte, in vas lahko odpravimo, kamorkoli si želite. Delamo prošnje za povratno dovoljenje "Permit," pomagamo dobiti potnike, vizume in vse ostalo kar je v zvezi s potovanjem.

Nasi zastopniki bodo skrbeli za vas in vašo prtljago tekom vsega potovanja.

Mi od časa do časa oglašamo v listih imena vseh naših potnikov, ki prihajajo ali odhajajo.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

CHICAGO, ILL.

DENAR V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO PO NAJNIZJIH CENAH**Ta znižana cena knjig Književne Matice S.N.P.J.**

VELJA DO 1. JULIJA 1929

Sedaj je prilika, bratje in sestre, da si vsekde lahko naroči eno ali več knjig po celo nizki ceni. Knjige so dobre, počitne in morali bi jih imeti v vseh domovih.

AMERIŠKI SLOVENCI—ta knjiga obsega 632 strani in mnogo krasnih zgodovinskih slik, je prijazna za čitanje in vam daje veliko poučka o zgodovini Amerike, ameriških Slovencov in način S. N. P. Jednote. Knjiga vredna \$5.00—sedaj.....\$1.50

SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA—inverntna poučna knjiga za učenje angleščine in rascimini drugimi pojasnil, vredna \$2.00—sedaj.....\$0.50

ZAKON BIOGENEZZJE—ta knjiga pojasnjuje splošni rasvoj in naravne zakone, vsebuje veliko poučnega za vsakega človeka, vredna \$1.50—sedaj.....\$0.50

PATER MALAVENTURA V KABARETU—povest iz življenja ameri